

'N KORREL
JEANNETTE
NOËLHUIS
ZOUT

JAARGANG 32 · NR. 1

CATHOLIC WORKER AMSTERDAM

CATHOLIC WORKER

Het Jeannette Noëlhuis is een leefgemeenschap in Amsterdam Zuidoost. Onze levensstijl is gebaseerd op eenvoud, gastvrijheid, gebed en directe actie voor een betere samenleving. De gemeenschap is ontstaan vanuit de Catholic Workerbeweging in de Verenigde Staten.

De Catholic Worker is een beweging van radicale christenen en is pacifistisch en anarchistisch ingesteld: onze loyaliteit aan het Koninkrijk van God is groter dan onze loyaliteit aan het Koninkrijk der Nederlanden. Ons streven is om het evangelie handen en voeten te geven door vreedzame getuigenissen op plekken waar het wringt en door concrete hulp aan de armsten.

In het evangelie van Matteüs (hoofdstuk 25) zegt Jezus: "Al wat jullie gedaan hebben voor een van de onaanzienlijksten van mijn broeders en zusters, hebben jullie voor Mij gedaan." Tot de onaanzienlijksten anno 2020 horen ook de mensen in onze samenleving die wij het stempel 'illegaal' opdrukken. Daarom leven we samen met rond de twaalf mensen zonder papieren, die soms nog wel en soms ook niet uitzicht hebben op een verblijfsvergunning. We (proberen te!) delen wat we hebben met anderen die minder hebben. We vragen geen salaris voor wat we doen. Sommigen van ons dragen financieel bij, anderen krijgen kost en inwoning.

In onze kerngroep en gemeenschap werken christen-anarchisten en sociaal-democraten, veganisten, vegetariërs en vleeseters, hardcore protestanten en Latijn prevelende katholieken, jong en iets minder jong, bewust baanlozen en

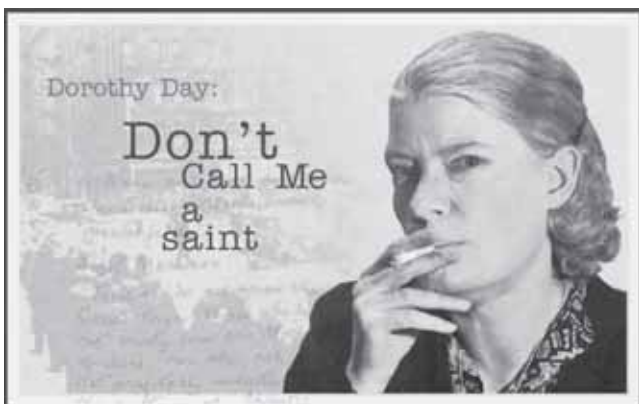
voltijds werknemers, vrouw en man, homo en hetero, samen onder één dak. De Catholic Worker heeft geen partijprogramma of hoofdkantoor. Ieder binnen de beweging zoekt steeds opnieuw naar nieuwe en oude antwoorden op de vragen van de tijd. We zien het als een persoonlijke taak van ieder om te helpen wanneer iemand in nood is. We maken geen aanspraak op overheidsgeld. Dankzij de steun van veel mensen, engelen en Gods erbarmen kan deze gemeenschap bloeien.

Achterste rij van links naar rechts: Margriet Bos, Marie Huinink, Gerard Moorman, Frits ter Kuile. Middelste rij van links naar rechts: Daan Savert, Sofie Jansen, Nóra Dudás en Gerritjan Huinink met Teun. Onderste rij van links naar rechts: Maria Meinora, Wanda Huinink met Lola en Susan van der Hijden. Niet op de foto: Willem en Talitha van Engen-Cocquyt.

INHOUD

- 3 Woord vooraf
- 4 Huisnieuws - door Pieter van Ginneken
- 8 Een heilige voor deze tijd - door Robert Ellsberg
- 11 Dorothy Day, anarchiste en pacifiste - door Frits
- 12 Heilige soep - door Sofie
- 13 Update Dorothy-gemeenschap - door Sofie
- 14 28 november 2020: Dorothy DAY, komt allen!
- 16 Kate Hennessy over haar grootmoeder - interview
- 19 Bedelnap
- 20 Open grenzen, helemaal zo gek nog niet - door Frits
- 21 Peter Maurins visie voor een nieuwe wereld - door Daan
- 23 Altijd bewust van Gods aanwezigheid - door Gerard
- 24 Vrijwillige armoede - door Margriet
- 25 Biografie over Dorothy Day
- 26 Noëlhuis agenda
- 27 Contactgegevens

WOORD VOORAF

Op 24 september 2015 sprak paus Franciscus het Amerikaanse Congres toe. Tot stomme verbazing van alle Catholic Worker-gemeenschappen ter wereld, noemde de paus de naam van Dorothy Day in één adem met die van Abraham Lincoln, Martin Luther King en Thomas Merton. “Een natie kan als groot worden beschouwd wanneer zij streeft naar rechtvaardigheid en haar best doet voor de zaak van de onderdrukten, zoals Dorothy Day deed door haar onvermoeibare werk”, aldus de paus. We moeten er als Catholic Workers wat aan wennen dat onze oprichtster steeds bekender raakt. Bij haar overlijden in 1980 werd zij weliswaar bewonderd door velen, binnen en buiten de kerk. Maar ze was politiek veel te uitgesproken, haar sociale inzet was veel te radicaal om ooit het grote publiek te bereiken. Dachten we. Haar radicaliteit vormde voor de kerk geen belemmering om haar in 2000 uit te roepen tot ‘dienares van God’, de eerste fase in het proces van heiligverklaring. Dorothy’s leven van gebed, vrijwillige armoede en solidariteit met de armsten overstijgt de beweging die zij is begonnen.

Precies veertig jaar na de dood van Dorothy Day willen wij haar ook in Nederland duidelijker voor het voetlicht brengen. Op 28 november vindt een speciale Dorothy DAY plaats in stadsklooster La Verna in Amsterdam (zie de middenpagina’s). ‘Deo Volente’, zeggen we er in deze tijden van corona bij. Van harte welkom als u meer wil weten over haar leven en visie op kerk en samenleving!

Huisnieuws

Sinds een jaar of zes draai ik nu als vrijwilliger mee in het Noëlhuis, niet permanent, wel geregeld een week of zo, soms een maand. Het hier gepresenteerde huisnieuws heb ik dus niet geheel ter plekke meegemaakt. Wel ben ik intussen vertrouwd met de onderstromingen waarop de feiten drijven. Als ik mijn ogen dichtdoe zie ik verbindingslijnen lopen tussen allerlei schijnbaar chaotische voorvallen in huis, ook op wat langere termijn.

- door Pieter van Ginneken

Zo is het alweer vier jaar geleden dat Herman en Anna in het Noëlhuis neerstreken met het plan om binnen afzienbare tijd ergens anders een verwante woongroep op te zetten. Sofie en Willem hadden daar wel oren naar; zij kwamen eveneens in het Noëlhuis wonen. Het klikte zo goed met de nieuwkomers, dat de voorziene interimperiode intussen flink is uitgelopen. De 'Jonge Honden' zijn goed op elkaar ingespeeld geraakt en presenteren zich al een poos als Dorothy-gemeenschap. Alleen hebben ze er nog een hele puzzel aan om een onderkomen voor de nieuwe gemeenschap te realiseren. Elders in deze Korrel Zout doet Sofie verslag van de actuele stand van zaken. Wat een weelde, zoveel gemotiveerde mensen in huis! Prachtig om mee te maken hoe serieus ze hun koers uitzetten

en veerkracht ontwikkelen om op eigen vleugels verder te gaan. In het Noëlhuis doen ze niet alleen inspiratie en energie op, ze geven het Noëlhuis ook een flinke boost.

Aderlating en support

Begin maart zijn Anna en Herman in een tot camper omgeturnde mini-bus geklommen, om eerst 'een maand of wat' door Scandinavië te trekken. Met hun dochtertje Naomi, twee jaar oud nu, willen ze langsgaan bij familie en vrienden van Anna, de huwelijksluiting van Anna's zus meemaken, en dan verder de elanden achterna tot in de poolcirkel. Zij wonen niet langer in het Noëlhuis, en hopen vanaf juni terecht te kunnen op de nieuwe locatie.

De aderlating in het Noëlhuis, wie weet stimuleert die juist wel de vitaliteit. Nóra Dudás versterkt sinds april de gelede-

ren. Nóra komt uit Hongarije en heeft zes jaar in Oudezijds 100 gewoond, een gemeenschap op de Amsterdamse wallen. Zij heeft kerkmuziek gestudeerd en zo zingen wij nu de psalmen in beurtzang! Haar kater Brúnó heeft het naar zijn zin bij ons. En vanaf september komt er weer een ASF-er meedraaien - een Duitse jongere van Aktion Sühnezeichen Friedensdienste - bij wijze van overbruggingsjaar tussen middelbare school en vervolgopleiding.

Een mooie vorm van support komt ook van Gerritjan. Op zijn geruisloze manier zorgt hij dat uitgeleefde ruimten in huis een flinke opknappbeurt krijgen. Nu er twee of drie plekken opgefrist zijn krijgt eigenlijk iedereen al goede zin. Vladimir, één van de huisgenoten, heeft vakbekwaam zijn eigen kamer aangepakt,

bewonderenswaardig. En met name de gebedsruimte, centraal bij binnenkomst, is prachtig gerenoveerd. Igor, vroegere bewoner van het Noëlhuis, heeft daar als een ware bouwvakker aan bijgedragen. Gerritjan verstaat de kunst van het weglaten! Hij heeft de plaats waar wij bijna dagelijks samen bidden nog transparanter en ingetogener weten te krijgen. De glorieus liefdevolle Christus op het Kruis van San Damiano heeft nu geen andere blikvangers meer om zich heen. Dat geeft een verstilde directheid waar geen hectiek uit de gang of de keuken tegenop kan.

Ora et labora

Zonder bidden zou het Noëlhuis onbestaanbaar zijn. Iedereen in huis, of met het huis verbonden, ervaart dat; u hoort

daar vast ook bij. Tot in de verborgen hoekjes van onze verslagenheid, boosheid, hoop en toewijding hunkeren wij naar heling, heil, heiliging. Bidden en werken staan niet haaks op elkaar. Werk hoeft niet ten koste te gaan van gebed, maar kan juist gebed stimuleren, en vice versa. Wie geen vuile handen maakt, bouwt ook geen innerlijke spankracht op. In het Noëlhuis is dit telkens opnieuw een hot item: hoe houd je stevig aanpoten in balans met spirituele diepgang? Of aangescherpt: hoe kun je een activistisch statement maken zonder evaluatie van je motieven om dat te doen? Frits, Margriet, Sofie en Susan zijn momenteel druk bezig met zo'n evaluatie. Want binnenkort moeten zij voorkomen vanwege bewust gekozen activistisch protest tegen atoombewapening en milieuvuili-

ling. Om zich in de rechtszaal effectiever te kunnen verantwoorden willen zij van tevoren brainstormen met geestverwanten binnen en buiten het Noëlhuis. Lydia, gevlucht uit Egypte, leeft met hart en ziel uit haar koptische geloofsovertuiging. Ze neemt graag deel aan onze gebedsdiensten in huis. Die gaan in het Nederlands of het Engels, daar heeft ze nog moeite mee. Maar ze komt toch, en brengt haar Arabische bijbeltje mee. Wanneer onze Schriftlezing ten einde is, leest Lydia dezelfde tekst nog een keer voor in haar eigen taal. Pinksterervaring *in a nutshell*. Ja, en voortaan wil Lydia op zondag met mij mee (als ik er ben) naar de eucharistieviering in het centrum van Amsterdam, want de liturgie daar doet haar koptische gemoed zo goed. Zonder aarzeling - regeltjes of niet - gaat ze mee ter communie. Wat een kracht om van vluchten thuiskomen te maken!

Sta me toe deze lijn nog even door te trekken. Zo'n gelijkgestemdheid zou toch misschien ook kunnen met islamitische huisgenoten? Abraham is onze gezamenlijke aartsvader. In onze gebedsruimte komt er wel eens iemand bidden met het gezicht naar Mekka, alleen, in stilte. Tijdens de Ramadan breken we vaak samen de vasten en wordt er samen gebeden. Maar zou er niet van weerskanten nog meer toenadering te vinden zijn? Ik denk aan de indrukwekkende film 'Des hommes et des Dieux': in het

Algerijnse dorp Tibhirine was zo'n betrokkenheid er in hoge mate. Ik kaart het wel eens aan, maar het gaat nog niet zo vanzelfsprekend. Wie kan ons verder op weg helpen?

Surprise

Ach, en laat het nu uitgerekend die wonderbaarlijke bisschop zijn die ons in elkaars armen jaagt: Sinterklaasavond is in het Noëlhuis een geweldige hit, ontzettend leuk. Bewoners uit een vreemd land snappen er aanvankelijk geen hout van. Ze hebben een lootje getrokken, en moeten aan de slag. Een gedicht, hoezo, wat is dat voor iets? Rijm, nooit van gehoord. Nee, ik kan niet eens schrijven. Vertel dan eens, voor wie moet jij een surprise maken? Dat mag ik aan niemand verklappen. Ja, maar als je wilt dat ik in jouw plaats een gedicht schrijf, moet ik het wel weten. O ja, natuurlijk, nou Persoonlijk aas ik elk jaar op zulke buitenkansjes. Weliswaar moet ik dan een paar verzen extra produceren, en dat in de gewenste taal, maar je kunt er heerlijk iedereen mee op het verkeerde been zetten. Als ik een vers maak alsof het van Abdul komt en bestemd is voor Janita, kan ik zogenaamd per ongeluk ook andere dierbaren in de maling nemen. Noem het biljarten over de band. De bijbehorende surprises zijn vaak enorm creatief gemaakt, soms een compleet bouwwerk. Daar hoeft je nu weer géén

Nederlander voor te zijn; al kunnen die er bepaald ook wat van! Op ons Sinterklaasfeest komt er een vrolijk mozaïek tevoorschijn van wat er in huis allemaal speelt. Grappig hoe goed we elkaar doorhebben!

Expansiedrang

En dan is er natuurlijk de tuin achter de

Pieter aan het werk in de tuin

kerk van Duivendrecht. In goed overleg hebben wij een gedeelte daarvan in gebruik. Het lukt niet altijd om onze expansiedrang in te tomen. Achter de tuin loopt een sloot. Aan de overkant daarvan lonkt een verwilderde weide langs het talud van de trein- en metrorails.

Woest land. Bramen en onkruid woekeren er naar hartenlust. Het lukt ons intussen wel om die eronder te houden met een bosmaaier, vooral dank zij het noeste zwoegen van onze voormalige huisgenoot Raed. Van lieverlee winnen we terrein.

Intussen hebben we her en der van alles aangeplant: fruit- en sierbomen, kleinfruit, bloemdragende heesters, deels zelf gestekt en opgekweekt. Het groeit en bloeit er allemaal op los. Pompoenplanten klimmen meters hoog de boom in. De bamboe rond de zelf gecreëerde vuurplaats proberen we een halt toe te roepen door een kunststof strip van tientallen meters lang en 60 centimeter diep de drassige grond in te brengen met behulp van een kleine graafmachine van Wanda's broer. Onder de hoede van Aiyun, de echtgenote van Frits, en twee voormalige huisgenotes uit China, worden er inlandse en exotische groenten gekweekt. Soms eten we daarvan in het Noëlhuis, en er gaat keukenafval terug naar de composthoop.

Evenwel, waar flora gedijt, laat fauna zich niet onbetuigd. Behalve een buizerd, een specht, ganzen, reigers en meerkoeften zien we nu ook een hele zwerm halsbandparkieten neerstrijken. Die jongen maar aan en zijn verzot op de uitlopende knoppen en vruchten van onze fruitbomen. Ons voortvarende tuinbeleid loopt dus ook tegen grenzen op.

Corona

En toen was er het coronavirus. Dit huisnieuws wordt tijdens het prille begin van de lente geschreven. Als bijna tachtigjarige moet ik mij nu verre houden van de gemeenschap. De oudste huisgenote van boven de zestig is herstellende van chirurgie en chemo en maakt zich klaar om terug naar Afrika te gaan. Ze is op stel en sprong elders ondergebracht toen de eerste Noëluizer symptomen kreeg. We hopen dat we op tijd waren. En hoe doe je dat, quarantaine met bijna twee dozijn mensen?! Mogen de niet inwonende geïlegaliseerde Christussen uit de buurt hun kleren nog komen wassen? Zij geven nu hun was af bij de deur terwijl ze zelf buiten blijven. Hopelijk niet voor lang. Wie mag er boodschappen doen? Vergaderen met twee beeldschermen met kerngroepsleden erop die niet mee mogen vergaderen vanwege ziekteverschijnselen. Het is bijna niet te doen! We hopen met de rest van de wereld er zo goed mogelijk samen doorheen te komen.

Wat mij vooral zo goed doet in het Noëlhuis is de ruimhartige eensgezindheid. Het gaat er best stevig aan toe soms, maar we kunnen van elkaar op aan. Uiteindelijk klopt het: iedereen mag er zijn, eigen verantwoordelijkheid inbrengen. Grote dank aan u allemaal die daarin onze deelgenoot wilt zijn. Uw meeleven en steun gaan recht naar ons hart. Ω

Een heilige voor deze

Robert Ellsberg, schrijver en redacteur bij de bekende Amerikaanse uitgever Orbis Books, maakte van 1975 tot aan de dood van Dorothy in 1980 deel uit van de *Catholic Worker* in New York. Hij was verantwoordelijk voor de publicatie van de brieven en dagboekantekeningen van Day. Hij ziet het proces van canonisatie dat momenteel gaande is als een enorme kans om het verhaal van Dorothy's leven bekend te maken, binnen en buiten de kerk.

- door Robert Ellsberg

Dorothy Day werd tijdens haar leven van alles genoemd. Sommigen noemden haar een communist. Dat stoorde haar nauwelijks. Eind jaren '70, toen oude FBI-dossiers konden worden opgevraagd, kwam ik erachter dat ook Dorothy in de gaten was gehouden. Ik kan me goed haar reactie herinneren toen ik voorlas wat J. Edgar Hoover, directeur van de FBI van 1935 tot 1972, over haar had geschreven: "Dorothy Day is een bijzonder onvoorspelbaar en onverantwoordelijk persoon. Zij heeft deelgenomen aan activiteiten die er sterk op wijzen dat ze bewust of onbewust wordt gebruikt door communistische groeperingen." Haar reactie: "*How wonderful!* Lees dat nog eens!" Er waren ook mensen, en dat waren er velen, die haar een heilige noemden. Daar voelde ze zich heel erg ongemakkelijk bij. "Wanneer ze je een heilige noemen," zei Dorothy, "betekent dat in

feite dat je niet serieus hoeft te worden genomen." Voor Dorothy waren heiligen geen supermensen. Heiligen betekenden veel voor haar, het waren haar metgezellen en gidsen bij de navolging van Christus. Ze voelde zich gesteund te weten dat ook zij hadden geworsteld om trouw te blijven aan hun roeping, en beseftte maar al te goed dat veel heiligen in hun tijd vaak werden beschouwd als excentriekelingen en lastpakken. "We zijn allemaal geroepen om heilig te worden," schreef ze, ". . . en laten we eindelijk eens onze bourgeois angst voor dit woord loslaten. In zoverre we groeien, ons oude zelf achter ons laten en de weg van Christus durven gaan, is er al iets van het heilige, goddelijke aanwezig."

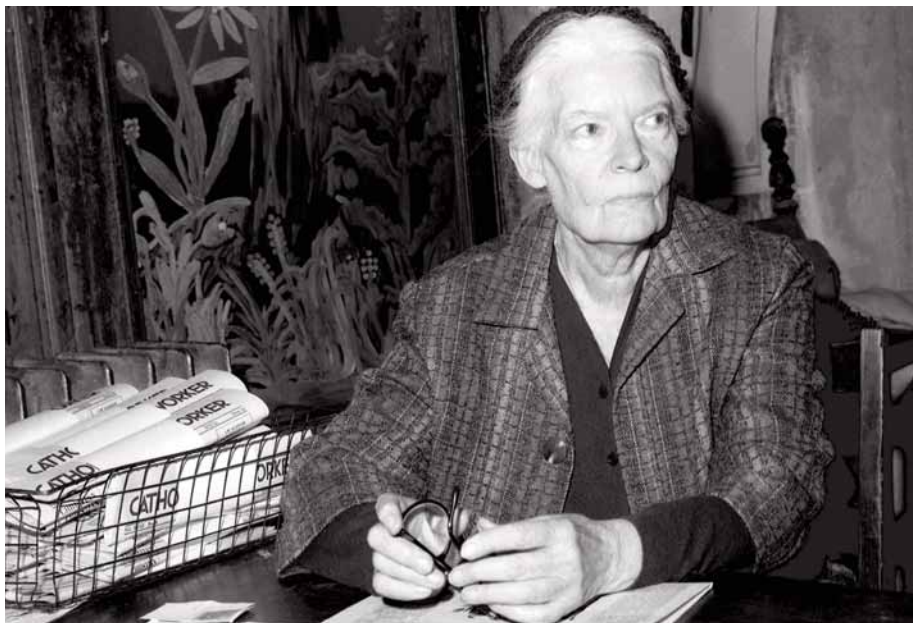
Zalig die werken aan rechtvaardigheid
Als we Dorothy Day beschouwen als een moderne heilige, moeten we bedenken wat haar bijdrage is aan de kerk en wereld van nu. Dorothy zelf was zich er al

jong van bewust dat er behoefte was aan een nieuw type heiligen. Ze schreef: "Ik kon zien hoe nobel het was om je leven te geven voor de zieken, de vermalen, de melaatsen. Maar waar waren de heiligen die zich ervoor inzetten de samenleving te veranderen, die niet alleen de slaven zorg boden maar werkten voor de afschaffing van de slavernij?"

Dit was precies de uitdaging die de aanzet vormde voor de roeping van Dorothy. Ik zou dit de eerste grote gave van haar aan de kerk willen noemen. Het was haar roeping om liefdadigheid te koppelen aan sociale rechtvaardigheid. Dorothy wijdde haar leven aan de werken van barmhartigheid: de hongerigen voeden, de naakten kleden, de daklozen onderdak bieden. Maar dat was niet het enige. Ze streed tegen een maatschappelijke systeem dat zoveel liefdadigheidswerk noodzakelijk maakte."

Zalig de vredestichters

De tweede grote gave van Dorothy Day aan de kerk is zonder twijfel haar trouw aan het ideaal van evangelische geweldloosheid. In de eerste eeuwen van de kerkgeschiedenis werd dit ideaal breed gedragen. Maar na de bekering van keizer Constantijn begin vierde eeuw ver-

dween dit ideaal op de achtergrond en werd vervangen door de leer van de rechtvaardige oorlog.

Jarenlang heeft Dorothy als een roepende in de woestijn benadrukt dat we de woorden van Jezus letterlijk moeten nemen, "Heb uw vijanden lief. Doe goed aan hen die u vervolgen." Dorothy heeft meer dan wie ook de kerk geholpen deze vergeten boodschap van vrede weer serieus te nemen. Ze verzette zich tegen alle vormen van oorlog en geweld, niet alleen met woorden maar ook met pro-

fetische acties. Daarvoor is ze herhaaldelijk gearresteerd en gevangen gezet. Door haar standvastig getuigenis tijdens opeenvolgende oorlogen heeft Dorothy het geweten van de kerk uitgedaagd en aangescherpt.

Zalig die trouw zijn aan het evangelie

Onder de officiële heiligen zijn helaas maar heel weinig voorbeelden te vinden van leken die een heilig leven leidden. Dit is wat mij betreft een derde grote gave van Dorothy aan de kerk. In de jaren '30

van de vorige eeuw begon zij als vrouw een katholieke sociale beweging van leken. Ze deed dat op eigen initiatief, zonder toestemming te vragen van kerkelijke autoriteiten. Dat was in die tijd ongehoord. Maar zij vond het niet nodig om toestemming te vragen om radicaal het evangelie in de praktijk te brengen. Dorothy heeft nooit een officiële benoeming gevraagd of ontvangen van de kerk. En toch verwierf ze een gezag dat niet gebaseerd was op een institutionele positie of officiële status. Haar gezag was gebaseerd op haar moed, integriteit en trouw aan het evangelie.

Dorothy Day is het voorbeeld van een heilige die de vreugde en het verdriet heeft ervaren van relaties, moederschap en het leven in een rumoerige en vaak chaotische gemeenschap. Haar vreugde over de geboorte van haar dochter en de liefde die ze voelde voor het leven leidden haar tot God.

Dorothy geloofde in 'het sacrament van het hier en nu'. Elke situatie, elke ontmoeting, elke taak, biedt een kans om op weg te gaan naar God. We hoeven niet naar een klooster of kerk. We kunnen beginnen met hoe we zijn, hier en nu, en door lief te hebben de hoeveelheid liefde in de wereld te vergroten.

Voor Dorothy was God aanwezig in onze naasten, vooral in de gedaante van armen. We hoeven ons niet de vraag te stellen wat we voor Christus zouden hebben gedaan als we 2000 jaar geleden hadden geleefd. Wat we toen hadden moeten doen, kunnen we nu doen. De manier waarop wij omgaan met armen en behoeftigen laat zien hoe authentiek ons geloof is. Hoe kunnen we God liefhebben die we niet zien, als we onze naaste niet beminnen die we wel zien? En hoe kunnen we onze naasten beminnen die honger hebben als we hen niet te eten geven?

Wegbereider

In haar oecumenische openheid, haar steun voor de liturgische vernieuwing, haar standpunt ten aanzien van vrijheid van religie en het recht op vrijheid van geweten, haar verzet tegen racisme en antisemitisme en de profetische manier waarop zij de 'voorkeursoptie voor de armen' in de praktijk bracht, was Dorothy wegbereider voor de richting die de kerk nam tijdens en na het Tweede Vaticaans Concilie.

Dorothy was zich terdege bewust van de tekortkomingen van de kerk. Ze citeerde regelmatig de beroemde theoloog Romano Guardini: "De kerk is het kruis waarop Christus is genageld." Maar voor haar was de kerk vooral het mystieke lichaam van Christus waar zij deel van uit-

maakte. Ze was zich genoeg bewust van haar eigen zonden en tekortkomingen om te beseffen dat ook zij behoorde tot diegenen die geroepen waren tot boetedoening en bekering.

De paus en Dorothy

Het pausschap van Franciscus biedt een bijzondere context voor de heiligverklaring van Dorothy Day. Ik denk dat Dorothy buitengewoon verheugd zou zijn over paus Franciscus, over de nadruk die hij legt op barmhartigheid, verzoening en solidariteit met gemarginaliseerden. Ze bekritiseerde vaak de valkuil van macht en privilege waarin veel kerkelijke leiders verstrikt raken. Wat zou ze blij zijn met de oproep van paus Franciscus voor herders 'die de geur van hun schapen aannemen'; een paus die de voeten was-

te van gevangenen (waaronder ook vrouwen en moslims), die zijn tranen de vrije loop liet op Lampedusa toen hij sprak over de vele onbekende migranten die waren verdronken, en die harde woorden spreekt over de wijdverspreide 'cultuur van onverschilligheid.' Wat zou zij geraakt zijn te horen van de diepe vriendschap tussen de paus en een Joodse rabbijn, van zijn liefde voor de opera en voor Dostojevski, en zijn oproep de 'vreugde van het evangelie' te verspreiden.

Waarborg

Ik geloof dat een heiligverklaring de beste waarborg is dat de boodschap van Dorothy Day zal voortleven – niet alleen in onze tijd, maar tot ver in de toekomst. Net zoals de zaligverklaring van Franz Jägerstätter ons het belang voorhoudt van een standvastig getuigenis in tijden van groot maatschappelijk kwaad, zo zal het proces van heiligverklaring van Dorothy Day het verhaal verspreiden van haar levenslang optrekken met de armen, haar volhardende gebedsleven en haar gevangenisstraffen wegens haar protest tegen nucleaire bewapening. Het zal ervoor zorgen dat haar getuigenis een centrale plek zal krijgen in de herinnering van de kerk. Ω

Dorothy Day, anarchiste en pacifiste

- door Frits

Dorothy Day schuwde niet om zich anarchiste te noemen en ze getuigde van haar door Jezus geïnspireerd pacifisme. Dorothy streefde naar een wereld waarin mensen onafhankelijk van de staat en kapitalistische of socialistische productieverhoudingen hun leven kunnen leven en voor elkaar kunnen zorgen. Geen destructief anarchisme, maar een nieuwe wereld scheppen in het geraamte van de oude: coöperatieve boerderijen en kredietverenigingen, arbeiderszelfbestuur, woningcoöperaties, elke parochie die samen een huis van gastvrijheid schept voor wie dat nodig heeft. Begin waar je bent, bottom up, niet via een sterke leider top down.

“Ik ging naar de gevangenis in Washington om de rechten van politieke gevangenen (*in dit geval suffragettes in 1917, redactie*) te steunen”, schreef Dorothy in 1967. “Net als nu, was ik toen ook al anarchiste, en ik heb nooit van het stemrecht gebruik gemaakt dat vrouwen kregen door hun demonstraties voor het Witte Huis in die tijd”.

Die eerste keer had Dorothy een zware tijd in de gevangenis. Veertig jaar later werden alle New Yorkers verplicht om

eens per jaar in kelders en metrotunnels te schuilen voor als de atoombom op New York City zou vallen. Hoewel ze wist dat ze gevangenschap riskeerde, ging Dorothy met andere pacifisten picknicken in het parkje voor het stadhuis. Ze kreeg dertig dagen cel. Elk jaar groeide het groepje dat ervoor koos om niet mee te doen met de oefening maar hun stem te verheffen voor een kernwapenvrije wereld. Tot er zo veel mensen in het parkje zaten dat het gedwongen karakter van de oefening moest worden opgeheven.

Pacifisme is niet passief. Dorothy zat eens 's nachts in een auto op wacht bij de Koinonia Farm, een interraciale gemeenschap in het gesegregeerde Zuiden. Vrijwilligers uit het hele land, waaronder Dorothy, probeerden met hun aanwezigheid verdere brandstichting en vernielingen door witte racisten te voorkomen. “Elisabeth met haar accordeon, om de tijd met hymnen te verdrijven en ik met mijn brevier, denkend aan de Trappisten die om 2 uur 's nachts opstaan.” De auto werd beschoten. Dorothy trilde van angst, maar ze waakten door tot het einde van hun wake. Een anarchist neemt persoonlijk verantwoordelijkheid om onrecht aan de kaak te stellen en om wie dat nodig heeft bij te staan. Een pacifist is niet bereid om de tegenstander leed toe te brengen om hem of haar te overtuigen, maar wel bereid om te staan voor haar overtuiging en door lijden op zich te nemen de ander proberen te winnen. Ω

Tijdens de Dorothy Day zullen Herman en Frits het anarchisme en pacifisme van Dorothy uitdiepen en kijken of wij onze navolging van Christus er ook mee kunnen kleuren.

Heilige soep

Aan het prikbord in het toilet op onze gang hangt een papiertje met een tekeningetje van een grote pan soep en een handje dat er uit steekt, met de tekst 'Je woont in de soep!' Een uitspraak die ooit klonk om te omschrijven hoe onze gemeenschap soms wordt ervaren: als een chaotische 'soep' waar van alles in ronddobbert en waar we af en toe in kopje onder gaan. Aan de andere kant staat de soep ook voor alle warmte, diversiteit en voedzame grond die we ervaren.

- door Sofie

Soep en de Catholic Worker horen bij elkaar. Er zijn sinds de jaren '30 van de vorige eeuw tientallen soepkeukens waar dagelijks soep en brood wordt uitgedeeld aan hongerige mensen. In 1938 voedde het Catholic Workerhuis in New York dagelijks zo'n 800 mensen met gedoneerde etenswaren. Het begon met een 'heilige soep', zoals Dorothy Day het noemde. In 1971 schreef ze dat er ook door de supermarkten afgekeurde yoghurt, half-bevroren of overrijp fruit werd gebruikt en verwerkt door de vrijwilligers.

Familie

Voor Dorothy waren de gemarginaliseerde mensen aan de deur Christus zelf. Ze schreef dat elk huis een 'Christuskamer' zou moeten hebben om de 'ambassadeurs van God' te kunnen ontvangen.

Daarmee bedoelde zij de vreemdeling, de arme in wie men Christus kan herkennen, gebaseerd op Matteüs 25: 'Wat jullie voor een van de minsten hebben gedaan, hebben jullie voor mij gedaan.' Dorothy had geen belerende houding naar de mensen die ze gastvrijheid bood. Alcoholisten, dieven, en andere ingewikkelde en gebroken mensen werden verwelkomd als deel van de familie.

De filosofische stroming van het personalisme had een belangrijke invloed op de Catholic Workerbeweging. Personalisme legt de nadruk op de onderlinge afhankelijkheid van mensen. Het is een filosofie van betrokkenheid, van het spelen van een actieve rol als mens. Het uitgangspunt van de persoonlijke verantwoordelijkheid werd door Dorothy Day en Peter Maurin concreet gemaakt door de dagelijkse praktijk van de 'werken van barmhartigheid'.

Brood breken

Dorothy vond het een wonder dat zoveel jonge mensen elke dag weer kwamen helpen in de soepkeukens. Ook daarin zag ze een geestelijke dimensie: "Het is het contact met Christus, die onze vrede, onze waarheid en ons dagelijks brood is", schreef ze. De Emmaüsgangers in het Lucasevangelie herkenden Jezus in het breken van het brood. Dorothy hoopte dat alle duizenden stukken brood die maandelijks werden gebroken zouden helpen om elkaar te kennen en om Christus te kennen.

In de Bijbel staan ontzettend veel teksten, verhalen en metaforen die over voedsel en (samen) eten gaan. Vaak gaan deze teksten tegelijk over de verbinding tussen mensen, met de aarde en met

Update Dorothy-gemeenschap

- door Sofie

Christus. Voedsel is aards, noodzakelijk, lichamelijk. Maar samen eten delen kan ook een geestelijke daad zijn. Dorothy Day probeerde die verbinding te leggen in hoe ze schreef over het werk in de soepkeuken en de huizen van gastvrijheid.

Wij hebben geen soepkeuken, maar eten wel vaak soep met al onze huisgenoten en aanwaaiende gasten. Soep met een zoet vleugje van gedoneerde knolrapen, koolrapen of meiknollen (schijnt allemaal hetzelfde ondefinieerbare knolletje te omschrijven), soep van rode linzen naar Egyptisch of Eritrees recept, soep van zoete aardappels à la Daan, of Russische groentesoep met dille en rijst. We hopen dat u tijdens de 'Dorothy DAY' in november een kommetje soep met ons mee eet en net als wij geïnspireerd wordt door de vrouw die in haar leven duizenden kommen soep heeft gedeeld met Christussen in alle soorten en maten. Ω

De plannen van de Dorothy-gemeenschap krijgen steeds concretere vormen. Voor de lezers die hier voor het eerst over horen: dat is de nieuwe gemeenschap die Anna, Herman, Willem, Matthias en Sofie proberen op te zetten.

Toen Anna, Herman en Naomi (2) afgelopen maart in een camperbusje vertrokken om voor drie maanden in Zweden te zijn, namen ze tegelijkertijd afscheid van het Noëlhuis. Bij terugkomst in juni (waarschijnlijk dus rond de tijd dat u dit leest!) wilden zij dan zo snel mogelijk intrekken in een tijdelijke wooncontainer op de kavel waar de groep de Dorothy-gemeenschap wil opbouwen. Sofie zou in de zomermaanden dan gaan proef-wonen in de container en daarna besluiten of ze ook helemaal 'over gaat' of voorlopig nog wat heen en weer blijft pendelen. Matthias wilde in ieder geval in de zomer ook veel op de kavel zijn om mee te helpen.

We merken nu echter dat dit plan vertraging oploopt. Als we in augustus kunnen verhuizen zou dat al heel mooi zijn. Het zijn onzekere tijden. Willem en Talitha, die inmiddels alweer bijna een jaar getrouwd zijn, zullen voorlopig niet in Amstelveen komen wonen maar zoeken hun eigen weg. Omdat de voltallige Dorothy-gemeenschap

op dit moment (nog) niet zal verhuizen naar de nieuwe kavel, is het extra leuk dat Mieke, een vriendin van ons, besloten heeft om mee te gaan! Zo kan er toch een kleine gemeenschap ontstaan, ook al in deze voorfase. We hebben er zin in en wachten vol spanning tot het moment dat het écht zover is! Ω

Vind je het leuk om ons op weg te helpen in deze pioniersfase? Wil je straks bijvoorbeeld helpen klussen of een tuintje aanleggen? Mail ons dan via: dorothygemeenschap@gmail.com. Om meer over onze visie en plannen te horen en op de hoogte te blijven kun je je ook opgeven voor de maillijst via onze website www.dorothygemeenschap.nl. Je ontvangt dan een paar keer per jaar een update.

Zaterdag 28 november 2020 van 13.00 tot 19.00 uur

Dorothy DAY

...naar aanleiding van haar 40^e sterfdag. Met sprekers, workshops, muziek van de The Lost Daughters of Eve en een afsluitende maaltijd. Sprekers:

Kate Hennessy (Engels)

Jim Forest (Engels)

Mgr. Jan Hendriks

waar: Stads klooster La Verna, Derkinderenstraat 82, Amsterdam
aanmelden: stads kloosterlaverna.nl/activiteit
bijdrage: wat u kunt missen

organisatie: Catholic Worker Amsterdam
meer informatie: noelhuis.nl/DorothyDAY

Kate Hennessy over haar g

Kate Hennessy is de jongste van Dorothy's negen kleinkinderen. Zij schreef een biografie over haar grootmoeder, getiteld 'The World Will Be Saved By Beauty'. Daarin schetst zij een buitengewoon open en eerlijk beeld van de relatie tussen haar moeder Tamar en haar grootmoeder. En ze vertelt hoe het voor haar was om op te groeien als 'kleinkind van'. Onderstaand interview verscheen augustus 2017 in het blad van de Los Angeles Catholic Worker.

Je hebt een prachtig boek geschreven over Dorothy. Tegelijk kunnen sommige dingen die je schrijft pijnlijk zijn voor mensen die een verheven, 'heilig' beeld hebben van haar. Kan je daar iets over zeggen?

"Veel mensen voelen zich juist getroost door het feit dat ik over haar heb geschreven als iemand met beperkingen en onvolkomenheden. Ik heb mijn verhaal zo eerlijk mogelijk proberen te vertellen, ik voelde een grote verantwoordelijkheid om het verhaal op de juiste manier te brengen. Voor mij is het een ongelofelijke getuigenis van liefde, zeker ook tussen mijn moeder en grootmoeder. En weet je, mijn grootmoeder zou het nooit hebben geaccepteerd als ik niet zo eerlijk mogelijk had geschreven. Ze moest er niets van hebben wanneer mensen haar een heilige noemden. Dit is het boek dat ik moest schrijven als kleindochter van Dorothy en dochter van Tamar."

Wat bewoog jou om dit boek te schrijven?

"Mijn moeder. Niet dat zij wilde dat ik dit verhaal zou vertellen, juist niet. Zij overleed in 2008. In de laatste periode van haar leven heb ik vaak met haar gesproken over haar relatie met Dorothy en met de Catholic Worker. Toen mijn moeder stierf besepte ik dat als ik dit boek niet zou schrijven een enorm belangrijk deel van Dorothy Day's verhaal verloren zou gaan: het verhaal van haar moederschap. Weet je, de geboorte van mijn moeder was een geweldig gebeuren voor mijn grootmoeder, enorm belangrijk in haar leven."

Ben je ooit kwaad geweest op Dorothy dat zij zo'n moeilijke moeder was voor Tamar?

"Natuurlijk niet. Ik was twintig toen Dorothy stierf. Ik kende haar dus als kind, als tiener en als jongvolwassene. Zij was wie zij was. Mijn moeder was wie zij was. Ondanks alles hadden zij een ongelooflijk liefdevolle relatie. Zij brachten veel

tijd met elkaar door. Mijn grootmoeder bracht ook veel tijd door met ons. Er zijn altijd wel misverstanden tussen moeders en dochters. En er waren zeker ook momenten dat ik mijn geduld verloor met beiden. Maar goed, zo is het leven, we maken allemaal fouten."

Ik werd erg geraakt door wat je schreef over jouw vader David Hennessy en de beginjaren van het huwelijk van jouw ouders, toen ze van de ene naar de andere plek verhuisden en in armoede leefden. David was niet echt in staat om voor een gezin te zorgen.

"Je hebt absoluut gelijk. Hij had echt nooit een gezin moeten stichten. Het ligt allemaal erg gecompliceerd. Tot aan mijn tienerjaren leefden we in armoede. Mijn vader was ongelooflijk intelligent, een autodidact, een verwoede lezer, maar hij had ook zijn duistere kanten: hij was alcoholist en homoseksueel. En hij was een overtuigde katholiek, echt buitengewoon devoot. Hij werd geplaagd door innerlijke conflicten. Hij was niet in staat een groot gezin te onderhouden. Uiteindelijk besloot mijn moeder bij hem weg te gaan. Maar zij begreep wat er in hem omging en bleef grote compassie voor hem voelen. Tegen mij zei ze, 'Ik wilde

rootmoeder Dorothy Day

Dorothy Day en haar dochter Tamar

niet dat jullie op zouden groeien met kwade gevoelens jegens hem.”

Welke materiaal heb je gebruikt bij het schrijven?

“Om te beginnen de herinneringen van mijn moeder. In al de jaren die we met elkaar spraken over haar relatie met Dorothy en met de Catholic Worker hield ik aantekeningen bij. Natuurlijk was mijn grootmoeder ook iemand die veel schreef. Ik heb alles van haar gelezen,

waaronder ook haar ongeredigeerde dagboekantekeningen en brieven. Mijn vader hield ook een dagboek bij, evenals mijn moeder, vooral rond de tijd dat mijn grootmoeder stierf.”

Na de dood van jouw grootvader Forster vond Tamar liefdesbrieven die hij en jouw grootmoeder aan elkaar hadden geschreven. Wat betekende die ontdekking voor jouw moeder?

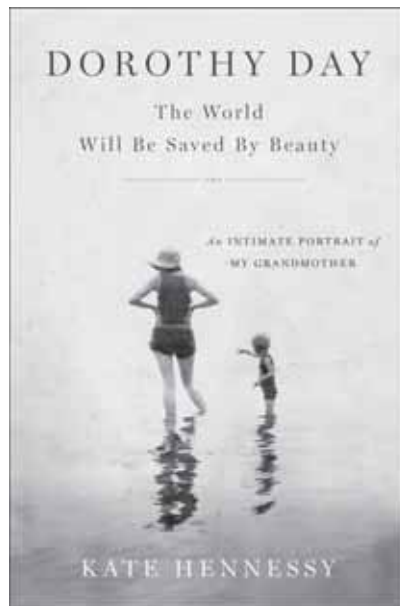
“Het was buitengewoon. Ze was zo dank-

baar dat ze deze had gevonden, omdat ze eindelijk duidelijk de liefde tussen haar vader en moeder kon zien en voelen. Familie was heel belangrijk voor Tamar. Zij was enig kind; haar vader was de meeste tijd afwezig. Haar relatie met Forster was goed, maar zij bracht de meeste tijd door met haar moeder. Het was een openbaring voor mijn moeder te zien hoe groot de liefde was tussen Dorothy en Forster.”

Je hoort wel eens dat mensen met een grootse roeping en missie in de wereld niet de beste ouders zijn. Ik denk aan Gandhi en zijn kinderen en ook aan Dorothy en Tamar. Hoe denk jij daarover?

“Mijn moeder beseftte al op jonge leeftijd dat ze haar moeder zou moeten delen met vele anderen. Ik kan niet genoeg benadrukken hoe buitengewoon mijn moeder was, hoe sterk. Ze heeft veel offers moeten brengen en er waren problemen en inderdaad ook boosheid. Maar zij begreep en hield van de Catholic Worker. Dat was vele jaren lang haar leven en ze koesterde de herinneringen van die jaren. Ik denk dat een familie offers brengt met iemand in haar midden als mijn grootmoeder. Toch speelde Dorothy, ondanks alle tijd en energie die zij stak in de Catholic Worker, ook een enorm belangrijke rol in ons gezinsleven. Ze was er tijdens alle belangrijke momenten van ons leven. Eens in de drie maanden bracht ze tijd met ons door in Vermont. Bijna elke dag sprak ze met mijn moeder over de telefoon. Ze heeft al mijn broers en zussen wel eens geholpen in ons leven.

Ik was onder de indruk van alle problemen eind jaren '30 en begin '40 in de gemeenschap van de Catholic Worker op het platteland van Pennsylvania, in Easton. Dorothy was als leidster het mikpunt van zoveel woede in de gemeenschap. Je schrijft

hoe zij zich, wanneer alles te moeilijk werd, regelmatig gewoon terugtrok uit de gemeenschap en het land rond reisde om lezingen te houden.

“Dat klopt. Als het te moeilijk werd in de gemeenschap, trok zij zich regelmatig terug. Ze sprak er nooit over met ons, maar ik weet dat het probleem er deels in lag dat zij vrouw was en veel van de mannen haar leiderschap niet accepteerden. In die eerste jaren in Easton voelde Dorothy zich zelfs fysiek bedreigd door verschillende mensen. Nog afgezien daarvan, denk ik dat leiders vaak de volle laag krijgen bij problemen. Ze maken fouten, en zoals je weet zijn er vaak problemen in Catholic Workerge-

meenschappen. Zij kreeg daarvan de schuld.”

Is er een moment waarop Dorothy echt zo was gegroeid in haar rol als leider dat deze niet meer ter discussie stond?

“Dat is een interessante vraag. Ze was een natuurlijke leider. Ze had charisma. Ze trok van jongs af aan al anderen aan. Hoe ze zich voelde in de positie van leider van de beweging, kan ik niet zo goed zeggen. Ze vond het altijd wat ongemakkelijk. Maar in de jaren dat ik haar mee maakte, de jaren '60 en '70 van de vorige eeuw, beschikte ze over een kracht en wijsheid, die ze zich denk ik door veel moeilijkheden heen eigen had gemaakt.”

Je bent vanaf je geboorte opgegroeid als Catholic Worker. Hoe is jouw relatie met de Catholic Worker momenteel?

“Ik houd van de Catholic Worker. Weet je, als kind bracht ik zoveel mogelijk tijd door op de Catholic Workerboerderij in Tivoli, aan de Hudsonrivier ten noorden van New York. Als tiener bezocht ik vaak de Catholic Worker in Manhattan waar mijn grootmoeder woonde. Ik beschouw de Catholic Worker als mijn tweede familie. Hoewel ik me altijd wel aangetrokken voelde om te leven in een Catholic Workergemeenschap, lukt dat me toch niet echt. Ik heb een grote behoefte aan privacy en rust.”

Kan je ons iets vertellen over jouw eigen leven? Heb je gestudeerd? Heb je gereisd?

“Ik heb inderdaad veel gereisd. Ik heb als lerares gewerkt in Guatemala en in India Engelse les gegeven aan Tibetaanse vluchtelingen. Ik heb veel gereisd in Afrika en Azië. Ik heb gestudeerd voor maatschappelijk opbouw-werk, maar heb niet zoveel met die studie gedaan.”

Wat vind jij van het heiligverklaringsproces voor Dorothy?

“Ik heb daar erg dubbele gevoelens over. Ik zou echt niet goed weten wat iemand tot een ‘officiële’ heilige maakt. Tegelijk weet ik zeker dat het leven van Dorothy belangrijk is, niet alleen vroeger maar ook nu. Maar weet je, het proces van heiligverklaring is zo bureaucratisch, zo vastomlijnd. Ik kan er met mijn hoofd niet goed bij dat mijn grootmoeder, die zo complex en vol tegenstellingen en gecompliceerd was, in een frame wordt geplaatst dat zo rigide is. En natuurlijk ben ik – net zoals veel Catholic Workers – wat bang dat veel aspecten van haar leven op de achtergrond zullen verdwijnen, dat haar radicaliteit wordt weggemoffeld en alleen die aspecten over blijven die goed uitkomen. Zij had iets te zeggen op zoveel verschillende niveaus, en we moeten naar haar hele verhaal luisteren. Als we haar in een netjes afgebakend, veilig hokje stoppen luisteren we niet echt naar haar. Dat zou in zekere zin ‘goedkope genade’ zijn, als je bedenkt wat ze allemaal van ons vraagt.”

Bedankt voor je tijd, Kate, en voor je geweldige boeken! Ω

Kate Hennessy woont momenteel deels in Ierland, deels in Vermont (VS). Zij is een van de sprekers tijdens de Dorothy DAY op 28 november in Amsterdam.

BEDELNAP

BEDELNAP

Spullen

We zijn niet kieskeurig, maar wel extra blij met fair trade/ biologische producten.

- zonnebloem- en olijfolie, (riet-)suiker, aardappels, knoflook, uien, tomatensaus, plantaardige melkvervangers (zoals soja- of haveremelk), pindakaas en ander lang houdbaar broodbeleg
- wc-papier, afwasmiddel, allesreiniger, shampoo, (kinder-)tandpasta en tandenborstels
- kussens
- kinderfiets voor een meisje van vijf
- eenzijdig bedrukt papier voor onze printer (zonder vouwen of nietjes)
- kruiskop schroevendraaiers en een slijptol

Uw aller gebed en financiële steun blijven natuurlijk onontbeerlijk! Kijk op onze website voor meer informatie over onze ANBI-status en het jaarverslag.

Vrijwilligers

Nieuwe vrijwilligers zijn van harte welkom. Kom gerust een keer langs om kennis te maken en te kijken hoe u een bijdrage kan leveren aan onze gemeenschap.

Momenteel zijn we op zoek naar iemand die het leuk vindt zelfstandig te klussen in huis. En we zoeken iemand die eens in de zoveel tijd met een (eigen) auto voedseldonaties op wil halen. Wij werken elke tweede vrijdag van de maand na de ochtendmis (9 uur) tot het middaguur in de (moes)-tuin en boomgaard: welkom!

Open grenzen, helemaal zo gek nog niet!

Voor mijn verjaardag kreeg ik een Engelstalig stripboek, geschapen door economieprofessor Bryan Caplan en striptekenaar Zach Weinersmith: *Open Borders, the science & ethics of immigration*. Ik word er blij van en schrijf er graag iets over.

- door Frits

De auteurs laten zien dat de huidige restricties op migratie neerkomen op wereldwijde apartheid gebaseerd op waar je geboren bent. Ze kijken naar onze angst voor armoede, het instorten van sociale vangnetten, culturele desintegratie en het einde van vrijheid als de grenzen opener worden en geven aan waarom die angst niet terecht hoeft te zijn.

In mijn favoriete hoofdstuk, 'alle wegen leiden naar open grenzen', laten ze christenen, liberalen, socialisten, conservatieven, utilitaristen, egalitaristen, libertairen, meritocraten, aanhangers van Kant of van een kosten/baten analyse en zelfs populistten tot de conclusie komen dat open grenzen het logische gevolg zijn van elk van die overtuigingen en visies. Ze doen dat met humor en een snufje zelfspot en geven aan dat er zonder twijfel onverwachte neveneffecten

van open grenzen zullen zijn maar dat die wat hen betreft niet op kunnen wegen tegen de verwachte zegeningen. Ze pleiten voor praktische oplossingen voor deelproblemen. Zo hebben Europeanen die binnen de Europese Unie hun heil elders zoeken niet meteen recht op een sociale huurwoning of uitkering. Dat zou ook kunnen gelden voor mensen van buiten de Unie. Of als bepaalde beroepsgroepen vrezen dat hun banen en lonen op de tocht komen te staan, dan zouden migranten extra belast kunnen worden. Zulke 'nare' deelmaatregelen zijn altijd nog veel minder erg dan mensen categorisch verdoemen tot de ellende waarin ze zitten of hen te illegaliseren en te ontmenselijken als ze het toch wagen hun heil hier te zoeken.

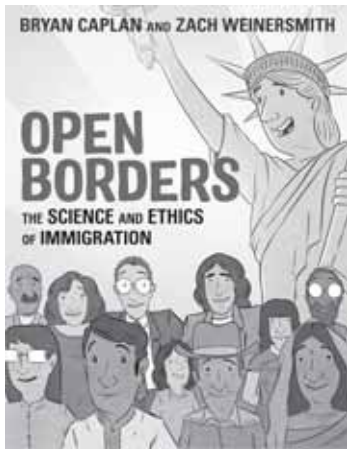
Nooit meer Hiroshima!

Op 6 augustus 2020 is het 75 jaar geleden dat de atoombom op Hiroshima werd gegooid. In samenwerking met Pax willen wij dat op donderdag 6 augustus herdenken. Ook willen we stad en land manen om de nieuwe kernbommen die in dit decennium op de vliegbasis Volkel dreigen te komen, luid en duidelijk af te wijzen. Nooit meer Hiroshima!

Kijk in juli op onze website of op de website van PAX voor meer informatie over tijd en plaats van de herdenking.

Bloei

Eeuwenlang lagen de volken van Europa met elkaar overhoop. Europa bloeit nu als nooit tevoren mede dankzij het vrije verkeer van mensen. Dat biedt hoop voor wereldwijde open grenzen. Als vrije-markteconoom ziet Caplan tientallen procenten groei van het wereldwijde

economische product door vrijere migratie. Hij geeft als voorbeelden de groei van de VS tot wereldmacht voordat migratie in de twintiger jaren van de vorige eeuw daar werd beperkt, en de astronomische groei van de economieën van India en China de afgelopen decennia door migratie naar de steden. Ik betwijfel of het wereldwijde ecosysteem zo'n grote groei van de economie door vrijere migratie aan kan. Maar ik vind niet dat die twijfel mij het recht geeft om mensen met prikkeldraad, mijnenvelden en apartheidswetten te onderdrukken. Als we de noodzaak om vroeger koloniaal onrecht en huidig structureel onrecht recht te zetten ook in ogenschouwing nemen, dan wordt het pleit voor open grenzen nog sterker. Als je makkelijk Engels leest en je wilt ontdekken of jouw visie of overtuiging strookt met *Open Borders*: ik leen mijn exemplaar graag uit! Ω

Slaapverwekkend, revolutionair en uiterst relevant: Peter Maurins visie voor een nieuwe wereld

- door Daan

Terwijl ik deze woorden schrijf, teistert het coronavirus ons land in alle hevigheid. De afgelopen dagen hebben veel mensen er gemeend goed aan te doen naar de supermarkt te rennen en zoveel mogelijk eten – en toiletpapier! – uit de schappen te grissen. Dit bleek achteraf onnodig, maar wij mensen zijn nou eenmaal niet erg rationele dieren. “Je gaat toch een beetje mee in de gekte.” “Ik kocht wc-papier, omdat daar nu eenmaal een run op is.”

Juist op dit soort momenten put ik inspiratie en hoop uit de woorden van Peter Maurin, die samen met Dorothy Day aan de wieg stond van de Catholic Worker-beweging:

“De wereld zou beter af zijn als mensen probeerden beter te worden. En mensen zouden beter worden, als ze ophielden te proberen om beter af te zijn.”

Want als iedereen probeert beter af te zijn, is niemand beter af.”

De samenwerking tussen Dorothy Day en Peter Maurin begon in 1932. Day was in een lastige zoektocht beland en vroeg zich af hoe ze haar katholieke geloof kon combineren met haar strijd voor sociale gerechtigheid. Toen ze in die dagen vurig bad om inspiratie en bijstand, stond hij daar ineens bij haar voor de deur: Peter Maurin.

Maurin was geboren op 9 mei 1877 in Zuid-Frankrijk en werd opgeleid bij de Christelijke Broeders. Hij groeide op in een omgeving van katholiek populisme, dat hoogtij vierde in het Frankrijk van die tijd. Zelf koos hij voor een andere manier van leven. Hij legde de gelofte van armoede af en trok rond als een pelgrim. In 1909 was hij naar de Verenigde Staten afgereisd.

Volgens Peter Maurin waren mensen geschapen als medescheppers met God.

Maar met lede ogen zag hij hoe de mens in zijn tijd gereduceerd was tot een radertje in een grote machine. Het grootste probleem was volgens hem dat sociologie, economie en politiek gescheiden van het evangelie opereerden. Dat moest anders. In Dorothy Day vond hij een medestander.

Tijdens de eerste minuten van hun ontmoeting wist de praatgrage filosoof Dorothy Day te indoctrineren met zijn filosofie. Dorothy vergeleek hem later met de apostel Paulus; Peter Maurin was in staat zo lang te preken, dat de mensen erbij in slaap vielen. Maar Dorothy Day zag de ontmoeting met Peter Maurin als een rechtstreekse gebedsverhoring. Niet lang na hun kennismaking was de Catholic Worker een feit.

Dorothy Day en Peter Maurin zijn voor mij bakens van licht in deze tijden. Steeds weer wijzen ze me erop dat spiritualiteit niet beperkt kan blijven tot een kerkbank of een gebedsmuur, en dat sociale verandering niet te reduceren is tot een politiek programma. Alles begint bij een revolutie in het hart, bij het "bouwen van een nieuwe wereld in het geraamte van de oude," in de woorden van Peter Maurin zelf. Die revolutie begint in huizen, op straten en in supermarkten. Ω

Altijd bewust van Gods aanwezigheid

Het leven van Dorothy Day heeft iets Franciscaans. Zij koos net als Franciscus van Assisi voor een leven in armoede met de armsten en zette zich haar hele leven in voor een wereld die toekomst heeft. Maar haar gebedsleven was vooral Benedictijns: gedisciplineerd en gestructureerd.

- door Gerard

In 1955 sloot Dorothy zich als oblaat aan bij de Benedictijnen van de St. Procopius abdij in Illinois (VS). Ze legde voor de kloostergemeenschap de plechtige belofte af 'om onder leiding van het Evangelie en in de geest van de Heilige Benedictus' haar weg te gaan. Regelmatig ging ze naar deze abdij terug voor retraites.

Aardse spiritualiteit

Een Catholic Workerhuis is zo ongeveer het tegendeel van een stille, kloosterlijke omgeving. Voor Dorothy was het des te belangrijker om structuur aan te brengen in haar leven en elke dag tijd te nemen voor stilte. Bij lezing van haar dagboek aantekeningen was ik vooral onder de indruk hoe ze elke dag vroeg, wanneer het nog stil was in huis, begon met Bijbellesing en gebed en bijna elke dag naar de kerk ging.

Dorothy was wars van hoogdravende mystiek: "We hoeven niet zoveel te lezen of spreken over God. Waar het om gaat is

met Hem te spreken. Altijd bewust te zijn van de aanwezigheid van God." Haar spiritualiteit was aards en sterk gericht op haar medemensen. Ze schreef: "Het meest radicale wat we kunnen doen is het aangezicht van Christus proberen te herkennen in anderen, en niet alleen diegenen bij wie we graag verkeren".

Gerechtigheid begint op de knieën

Telkens weer wees Dorothy erop dat gebed het fundament en de drijvende kracht is van de Catholic Workerbeweging.

"Veel jonge mensen komen hier en werken met ons mee. Na een tijdje vertellen ze ons dat ze veel hebben geleerd en daar dankbaar voor zijn. Maar ze vinden ons ook onpraktisch en idealistisch, we brengen niets tot stand wat echt het verschil maakt. Zij hebben gelijk. We zijn onpraktisch, zo onpraktisch als het kruis op Golgotha. We geven te eten aan hen die honger hebben, dat klopt; we proberen opvang te bieden aan dak- en thuislozen en geven hun kleding, als we die hebben. Maar bovenal gaat het om een sterk geloof. Wij bidden. Als een buitenstaander op bezoek komt en geen oog heeft voor ons gebed en wat dat betekent, dan heeft hij of zij er helemaal niets van begrepen."

De schrijver en vredesactivist Jim Forest, die eind jaren '60 samenwerkte met Dorothy in de New York Catholic Worker, schreef dat zij hem had geleerd dat "gerechtigheid begint op onze knieën". Hij voegde daaraan toe dat hij nooit iemand had ontmoet voor wie het gebed zo'n centrale plek in het leven innam als voor Dorothy. Ω

Meer weten over de spiritualiteit van Dorothy Day? Volg de workshop 'Bidden met Dorothy' tijdens de Dorothy DAY op 28 november (zie middenpagina's).

Vrijwillige armoede

In het Noëlhuis hebben we regelmatig gesprekken over wat eenvoud voor ons betekent. De meningen lopen uiteen. Maar als we lezen wat Dorothy Day hierover zegt, moeten we allemaal even slikken...

- Uit 'Selected Writings' door Dorothy Day

We moeten altijd denken en schrijven over armoede, want als we niet te midden van haar slachtoffers zijn ontgaat de realiteit ons ervan. We moeten praten over armoede, omdat mensen geïsoleerd door hun comfort deze uit het zicht verliezen. En misschien kan het niet worden uitgelegd, (...) misschien is het een genade waar we voor moeten bidden. Ik ben ervan overtuigd dat dit de genade is die we het meest nodig hebben in deze crisistijd waarin uitgaven tot in de miljarden lopen om 'onze Amerikaanse manier van leven' te beschermen.

Het belangrijkste is aan niets vast te houden. Maar de tragedie is dat we dat wel doen, we houden aan van alles vast - aan onze boeken, onze hulpmiddelen, onze kleding; en in plaats van te juichen als ze ons worden afgenomen klagen we. We protesteren wanneer mensen tijd en privacy van ons wegnemen. Ook aan deze 'goederen' houden we vast.

Zo nu en dan, wanneer we na beginnen

te denken over armoede dromen we ervan erop uit te gaan, levend met de misdeelden, slapend op parkbankjes (...). En wanneer zulke gedachten komen op warme lentedagen wanneer de kinderen in het park spelen en het fijn is buiten op straat te zijn, weten we dat we onszelf voor de gek houden, want we dromen enkel van een vorm van luxe. Wat we willen is de warme zon, en rust en tijd om na te denken en te lezen en geen last te hebben van de mensen die ons maar blijven storen van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat. Nee, het is niet eenvoudig, dit hele armoedeverhaal.

Het is moeilijk arm te blijven. Eén manier is om geen geld te accepteren dat verdiend is aan het frauderen van de armen. (...) Dit verhaal (van Ignatius van Loyola die een zak waar bloed uit sijpelt achter zich aantrekt waarin geld zit, gekregen van een armen afpersende koopman, red.) verscheen in de laatste column van (...) F.P. Kenkel, een redacteur en vriend van Peter Maurin. "De universele crisis in onze wereld vandaag de dag ontstaat door de liefde voor geld. Het verre Oosten en het Midden-Oosten [en hij had ook heel Afrika en Latijns Amerika kunnen zeggen] vormen samen een enorme zak waar bloed uit sijpelt. De stroom zal niet stoppen zolang onze interesse in de mensen daar grotendeels wordt beheerst door financiële en economische overwegingen."

Vrijwillige armoede is het antwoord, zou Peter Maurin zeggen. Door vrijwillige armoede zullen we de middelen hebben onze broeders te helpen. We kunnen onze broeders in nood niet eens zien voor we onszelf ontledigen. Het is de enige manier om onze liefde te laten zien. Ω

Biografie over Dorothy Day binnenkort in het Nederlands

De laatste jaren neemt het aantal boeken, artikelen en documentaires over Dorothy Day gestaag toe. Een van de beste biografieën over Dorothy is nog altijd 'All is Grace' uit 2011 van de Amerikaanse schrijver en vredesactivist Jim Forest. Jim leefde begin jaren '60 van de vorige eeuw in de Catholic Workergemeenschap van New York en werkte jarenlang nauw samen met Dorothy.

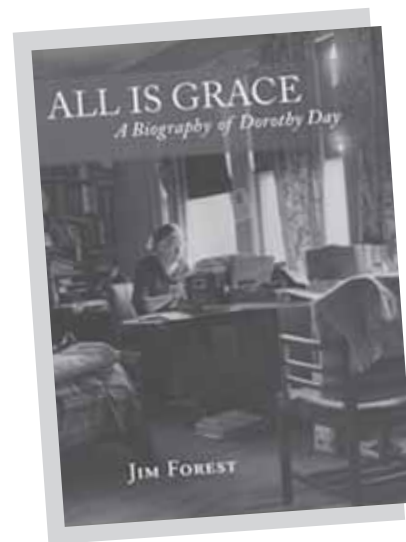
- door Gerard

Gebruik makend van haar dagboek aantekeningen en correspondentie beschrijft Jim op meeslepende manier het leven van Dorothy, van haar vroegste jeugd tot aan haar dood in 1980. Hij gaat daarbij ook uitgebreid in op wat haar dreef om haar leven te delen met de armsten en te strijden voor een samenleving waarin het goede de ruimte zou krijgen: haar geloof, haar inspiratie door schrijvers als Tolstoy en Dostojevski, haar interesse voor allerlei mogelijke bewegingen en gemeenschappen die streven naar barmhartige en rechtvaardige samenlevingsvormen. Het boek is rijk geïllustreerd met foto's, waardoor het verhaal van Dorothy nog meer tot leven komt. Jeff Dietrich, oprichter van de Catholic Workergemeenschap in Los Angeles noemde Jim's biografie "de beste

inleiding tot Dorothy Day en de geest van de Catholic Worker."

Kardinaal Dolan van New York, die groot bewonderaar is van Dorothy en leiding geeft aan het proces van haar heiligverklaring, heeft honderden kopieën van deze biografie gekocht, die hij weggeeft als cadeau. Toen hij een exemplaar van de originele, Engelse versie aan paus Franciscus wilde geven bij diens bezoek aan de VS in 2015, liet de paus weten dat dat niet nodig was. Hij had de Italiaanse vertaling al gelezen!

Wij zijn momenteel bezig 'All is Grace' te vertalen in het Nederlands. Het boek zal worden gepubliceerd door uitgeverij Damon, die al eerder boeken heeft uitgebracht van Jim Forest, waaronder 'Leven met wijsheid' over Thomas Merton.

We zijn als Jeannette Noëlhuis in de gelukkige omstandigheid dat Jim en zijn vrouw Nancy goede vrienden zijn van onze gemeenschap. Ze wonen in Alkmaar, waar Jim jarenlang leiding gaf aan het bureau van de International Fellowship of Reconciliation. Ω

De vertaling van 'All is Grace' zal officieel worden gepresenteerd tijdens de Dorothy DAY op 28 november. Jim Forest is een van de hoofdsprekers en zal exemplaren van zijn boek signeren.

NOËLHUIS AGENDA

Gebedsvieringen

Elke maandagavond is er een oecumenisch avondgebed, om 20.00 uur.

Speciale vieringen zijn er dit najaar op drie maandagavonden:

- **maandag 28 september:** viering rond Anna Dengel (1892 - 1980), arts en stichter van de Medische Missiezusters.
- **maandag 2 november:** viering ter gelegenheid van Dankdag voor Gewas en Arbeid.
- **maandag 30 november:** viering in het kader van de Adventsperiode.

Ronde Tafelgesprekken

- **Donderdag 5 november:** ‘Goed doen met geld en Aristoteles’. Filosoferen over een rechtvaardige economie met Koert Jansen, deskundige op het gebied van duurzame handel en investeringen in ontwikkelingslanden.

Films

- **vrijdag 4 september:** ‘A Hidden Life’ (Duitsland, Verenigde Staten 2020), film over Franz Jägerstätter, Oostenrijkse katholieke pacifist in de Tweede Wereldoorlog.
- **vrijdag 9 oktober:** ‘Push’ (Zweden, 2019), documentaire over hoe huisvesting wereldwijd steeds meer in handen komt van speculanten en durfinvesteerdere.

Boekbespreking

- **Vrijdag 30 september:** Gesprek over het boek *Sacred Economics* van Charles Eisenstein (o.a. via internet als PDF te lezen). Ter voorbereiding lezen we deel II en III van het boek.

Anna Dengel

Franz Jägerstätter

En verder

- **Zondagmiddag 1 november:** Allerzielenherdenking in de Mozes en Aäronkerk te Amsterdam van alle mensen die het afgelopen jaar onderweg naar Europa zijn omgekomen. Kijk dit najaar op onze website voor meer informatie.
- **Zaterdagmiddag 28 november:** Dorothy DAY in stadsklooster La Verna (zie middenpagina).

!! Let op: de leesclub is niet meer bij Wanda en Gerritjan, maar gewoon in het Noelhuis!!

Van harte welkom om voorafgaand aan een viering, ronde tafelgesprek of filmavond bij onze maaltijd aan te schuiven (om 18.00 uur). Aanvangstijd van de bijeenkomsten is 19.30 u. Bel wel even van tevoren om je aan te melden.

Al deze bijeenkomsten zijn onder voorbehoud van corona-richtlijnen, check van te voren onze website of bel even om te weten of en op welke manier het door gaat.

JEANNETTE NOËLHUIS

Dantestraat 202
1102 ZR Amsterdam
tel. 020 – 699 8 996
e-mail: noelhuis@antenna.nl
www.noelhuis.nl
NL10 TRIO 0379 2032 19

Wij sturen u graag een bedankje als u een gift geeft. Wilt u daarvoor uw adresgegevens in de beschrijving van uw overboeking zetten?

Wij zijn ook op facebook & twitter te vinden!
NB: e-mail alleen voor niet-spoedeisende zaken!

Een duit in het zakje

Met deze QR code en een app als Tikkie of QR-code kunt ook u een duit in het zakje doen! Ouderwetse overboeking naar onze Triodosbankrekening zijn natuurlijk ook van harte welkom. Ons aller dank is groot.

Wij laten ons graag uitnodigen

Wij vinden het leuk om bij huiskamer-, kerk-, vluchtelingen-, milieu- & klimaat samenkomsten te komen vertellen over ons werk. Wij zien uw uitnodiging tegemoet!

*
Welkom op de Dantestraat 202,
Amsterdam

* 27-6-2020

HUIS FEEST

15:30 Koffie/
thee & taart

16:30 Viering

17:00 Borrel

18:00 Soep met brood

19:30 Wandeling (1 km) naar
de tuin naast station
Duivendrecht

Daar is mogelijk een
avondkampvuur voor
de liefhebbers.

* Dit alles is coronavolente en afhankelijk
van hoe de wereld er dan uit ziet. Check
de website vooraf of dit feestje door kan
gaan en zo ja, in welke vorm.

Cadeautip: iets voor de
koffie/borrel/soep

“We willen de wereld veranderen
– het wat eenvoudiger maken dat
mensen zich kunnen voeden,
kleden en wonen zoals God dat
heeft bedoeld. En door te strijden
voor betere levensomstandigheden,
door steeds weer onze stem te
verheffen voor de rechten van de
arbeiders, de armen en nood-
lijdenden, kunnen we tot op zekere
hoogte de wereld veranderen.
We kunnen werken aan een oase,
een plek van vreugde en vrede in
een verscheurde wereld. Wij kunnen
een steen in de vijver gooien en
erop vertrouwen dat de steeds
wijdere kringen de hele wereld
zullen bereiken. Nogmaals, wij
zeggen dat het enige wat wij kunnen
doen is liefhebben. En God, wij
vragen dat U ons hart groter maakt,
zodat wij elkaar liefhebben, onze
naasten liefhebben en onze vijanden
liefhebben als onze naasten.”

- Dorothy Day (1897-1980)